

Izborne agitacije

Izborna kampanja u punom je jeku. Na sve strane razgnili su se agitatori i korteši pojedinih stranaka. Politički zborovi već su počeli da se održavaju, a agitacioni odbori rade neprestano. Na svim stranama, pokazuje se za ove izbore mnogo brige i interesa, mnogo više no što se je to pokazivalo za izbore u novembru 1920. godine. Kako stoje danas stvari, i ovaj put će istupiti u izborima preko tucet raznih stranaka i strančica. U posljednjim izborima izašla je najjača naša stranka, ali ipak bila je slaba da preuzme sama u svoje ruke cijelu vladu. Radi toga je morala da suraguje sa drugim strankama, što je bilo od štete i po nju i po državu i po narod, jer nije mogla da provodi svoj program, nije mogla da radi za narod i otadžbinu onako, kao što je to ona radila prije rata u Kraljevini Srbiji.

Saragujući sa drugim strankama, narodna radikalna stranka morala je da mnogo toga propusti od svoga programa, a što je najgore, morala je da uzme na se odijum naroda radi pogrešaka i zloporaba drugih. I baš oni, koji su do jučer sjedili u vladi, koji su glavni krivac što se nije uredilo činovničko i invalidsko pitanje, kao i pitanje poreza, danas se u svojoj štampi, kao i na javnim zborovima i sastancima, najviše nabacuju klevetama i lažima na radikalnu stranku, kao i na njenog vogju i sve istaknutije članove. Ali kao što lajanje pasa ne pomračuje sjaj mjeseca, tako ni napadaji i klevete demokrata i svih ostalih neprijatelja radikalne stranke neće uspjeti u svojoj namjeri i neće moći omraziti u narodu, koji je progledao, narodnu radikalnu stranku. Njena djela za narod i državu, govore najbolje za nju.

Narodna Radikalna Stranka nikla je iz naroda, za to je i njeno geslo: iz naroda za narod! Njena prošlost govori najbolje i najriječitije, koliko je ona učinila ne za jedan stalež ili jednu grupu ljudi, već za cio narod, za državu. Narodna Rad. Stranka od svoga početka pa do danas ostala je vijerna svojim idealima: služiti narodu i otadžbini, pak će ostati vijerna i u buduću. U tomu leži njena glavna snaga. I dok druge stranke svako nekoliko vremena mijenjaju svoj program, dotle Nar. Rad. Stranka, ostaje čvrsta i ne odstupa od svoga programa. Dok druge stranke za vrijeme izbornih agitacija razmeću se riječima i obećanjima i selima i gradovima, dotle Narodna Rad. Stranka radi za dobro naroda i države, popravlja ono što su drugi pokvarili i izvlači državna kola iz glubi, u koji su ih drugi uvallili.

Svojom ozbiljnošću, svojim radom, svojim zaslugama za cio narod Srba, Hrvata i Slovenaca, Nar. Radik. Stranka treba da privuče simpatije svega našega naroda, pa da njoj izrazi svoje povjerenje i za nju glasuje, kako bi pojačana mogla što bolje i uspješnije provoditi svoj veliki

zadatak, za dobro naroda i za spas države. Njena prošlost i ljudi, koji joj stoje na vodstvu, najbolji nam je jamac. Za to ne stojmo ni mi skrštenih ruku, već se spremajmo na izbore s parolom: Svi za Narodnu Radikalnu Stranku!

Ishrana Dalmacije.

Kao što smo ranije javili, ishrana Dalmacije povjerena je Zadrudnom Savezu u Splitu, iza koga stoje zagrebačko Gospodarsko Društvo. Oni su primili od države zajam od 12 miliona dinara i potpisali su sa Ministarstvom za Socijalnu politiku ugovor, kako ga je smislio i sastavio tadašnji ministar, dr. Žerjav. Po tom ugovoru sudjelovali su Saveza za Sinj g. Mirko Tripalo, a mi smo dali svoj pristanak, da bude i za Vrljiku, a za Šibeničku Općinu Zadrudna Banka u Šibeniku, kojoj je docnije proširena interesna sfera na čitav Šibenički kotar.

I ova nova akcija počela je rjavo, ili bolje, nastavljaju se neispravnosti, koje su u onoj prvij, kad je Zadrudna Banka u Šibeniku, za općinsku zajednicu sjeverne Dalmacije, primila 13 miliona kruna, bile zapazene i kritikovane. Dioba hrane ue vrši se po izpraženom pravilniku.

Dr. Dulibić žalio se je ministru Žerjavu na g. Tripala i na Oкруžnu Banku u Šibeniku, a on mu je, u oči dana ostanja sa vlade, odgovorio, da će zatražiti izvještaj od Pokrajinske Uprave u Splitu. Ova pak, uvijek jednaka u nepoznavanju svojih dužnosti, ne vrši onaj nadzor nad akcijom ishrane, koji joj je odredjen u ugovoru i pravilniku. A što je još gore, njeni računovogja, g. Stazić, znao je i dozvolio sebi, telefonski davati dozvole za kršenje pravilnika. Tako je izostao od Pokrajinske Uprave avizirani dolazak u Šibenik g. Stazića radi pregleda računa Oкруžne Banke. Besumnje se tamo vjeruje, da kad narod, još od vremena Nemanjinog, nije dobio odgovora na pitanje: „kud se gjede car Nemanje blago“?, ne mora znati, ni kud ni kako je svršila ona sitnica od 13 miliona kruna, data općinskoj zajednici u Šibeniku, koja, u stvari, nije nikad ni postojala.

U br. 50. „Nar. Jedinstva“, demokratskog lista u Gospiću, čitali smo, pod naslovom „Prehrana Like“, da se može dobiti kukuruz, koji dijeli „Gospodarsko Društvo“ u Zagrebu, postavno na svakoj stanici od Vrhovine do Gračaca, po kr. 13 kg. i da svaka općina može dobiti na vjersiju dva vagona sa dobiti od 10 po sto. Taj kukuruz dovazi se morem u Bakar, a i ako je besplatna vožnja željznicom, zna se, da je skup i propisan prenos iz pristaništa u Bakru na njegovu stanicu.

Sad da vidimo, kako hrani Dalmaciju Zadrudna Banka, taj ortak Gospodarskog Društva, i ako se dobro sjećamo, kako je hranila god. 1917 i 1918. Vidili smo jedan njen račun za kukuruz, koji je prodala jednoj zemljoradničkoj zadruzi. Prodala joj ga je u Splitu po Kr. 1404 kg. ukrcaj po Kr. 10 za kvintal, brutto per netto. Ona dobija u Splitu kukuruz, jeftinije i sa manje troška, nego Gospodarsko Društvo taj isti kukuruz u Bakru, gdje ga mora tovariti u kola i prevoziti željznicom. Ona ne daje kredita općinama.

Писмо из Београда.

Предизборна ситуација и одав према
Радикалној Странци.

У Београду, 29. децембра.

Предизборно кошењање почело је и све јаче се испољава. Маса народне већ су покренуте. Истакнутији политички људи развијају најживљу акцију. Поједине странке представљају се народу својим прошлим радом и настоје привући народ својим погледима на будуће потребе и њихово подмиривање. При томе се мало бирају средства и ни мало не штеде речи. Међутим, народ, изгледа, и сам потпуно схваћа ситуацију и почиње се опредељивати, у колико већ није опредељен, махом онако како му диктују његови и државни интереси.

Из свију крајева наше простране државе стижу овамо, у престоницу, врло повољне вести: да се народ, сит досадашњих експеримената, листом окреће Радикалној Странци. Чак се и у Словенској, где до сада тако рећи није ни било радикала, озбиљнији људи пишу и спремају да ишају на изборе са радикалском програмом. У хрватском приморју и по другим неким крајевима Хрватске покрет за прилазак Радикалној Странци ухватио је толико маха, да се већ сада може говорити о стварном успеху.

Народ чинствитиво осећа ситуацију и опредељује се увек прама својим и државним интересима. Иако су данашње прилике поратне, иако је садашње стање још у фази врења, прибрења и допекле очекивања, ипак народ схваћа потребу једне јаке странке, у интересу, сопственом и државном. Имајући искуства са експериментима пошпаности своје снаге, народ тежи, већ сада се види, да групише своју снагу и паметније пласира но до сада. Свејст пак о томе, да је једина Радикална Странка дала доказа и о својој снази и о својој државничкој мудрости и о правилном схваћању своје дужности према народу и држави, упућује га да ту странку не само подржи него и ојача до те мере, да она сама без компромиса лицитирања преузме државну управу и поведе државу напредку и срећи.

Само преко Радикалне Странке народ може извести своје јединство и спровести и очувати јединство државно. Без ње, без Радикалне Странке као пресудног фактора у држави, то ће се тешко моћи остварити. И зато, и кад не би било других исто тако крупних разлога, само то би било довољно да увери сваког честитог сина ове државе у потребу груписања што већег броја не само Срба, него и Хрвата и Словенаца у јаку Радикалну Странку, способну и по броју, као што је и по државничкој мудрости, да води земљу напредку и срећи.

Верујући у свест народну, верујемо и у победу Народне Радикалне Странке.

— Комисија за ванjsке послове француског парламента, чувши изјаву предсједника владе и министра морнарице и колонија, одлучила је предложити парламенту, да се ратификује Вашингтонски споразум за razorушњење јер се слазе са интересима Француске.

— Napokon је ликвидirala stara austro-ugarska emisiona banka, a на њежино је мјесто основана нова за Austriju, за који је капитал — изгледа — кредитирали инострани. Nova će banka izdavati novčanice, sa пркићем од 100 miliona zlatnih kruna.

Jedan sami primjer može da nam pokaže, koliko se u Dalmaciji kotira državna služba. Da bi doskočila oskudici administrativnog konceptnog činovništva, dalmatinska pokrajinska vlada bijaše u godini 1921 raspisala natječaj na dva-desetak mjesta XI. X. IX. činovnog razreda, obznanivši, da će se primati i takovi natjecatelji koji nijesu dovršili pravne nauke. To je drugim riječima, značilo nuditi svim nedoučenim i skrhanim pravnicima položaja do kojih se je nekada dolazilo sa tri državna ispita, s praktičnim administrativnim ispitom i sa 5-6 i 10 godina službe. Ova meka namanila je jedino dva natjecatelja, jednog Rusa, izbjeglog ispred boljševika i jednog Slovenca, kome liječnici bijahu preporučili morskog vavduh.

Čujem, da su u 1922. oba opet napustila službu pa se, valjda, i povratila, jedan boljševicima a drugi brdskoj klimi.

Na pitanje, jeli se ko postarao, da se ove prilike poprave, da se stvori Zadrud dostojna zamjena u pokrajinskoj upravi, da se izliječi bar ovo jedno zlo u koje smo upali kad je Zadar „izišao iz sklopa naše države“ i kad je, usljed toga, ova stvar prešla iz resora ministra inostranih djela u resor ministara unutrašnjih djela i financija, ja bih volio da tražim odgovora, nego da ga sam dajem.

Tražeci ga, možda bi mi ipak neko umjeo da kaže, da je pokrajinska uprava iscrpno i sa-

vjesno izvjestila gg. nadležne ministre o ovim prilikama, predložila shodne mjere i upotrebila onu količicu „muške energije, koja je potrebna pa da se njen predlog uvaži i privede u djelo da su gg. ministri te predloge primili srcu pa da mi stojimo pred srećnim riješenjem ovog problema.

Dajući ga, ni možemo da konstatujemo samo ono što se da videti i opipati, a to je, da je privatna inicijativa u ovom poslu potpuno izdala, kao što u Dalmaciji ta inicijativa o kojoj se inače vrlo mnogo govori obično izdaje; da splitskko opština prva pozvana da spremi svoj grad na novi veliki poziv, koji mu je bio namijenjen, i pored izvjesnog priznanja zaslužnog zauzimanja, nije ni izdaleka razvila onu smišljenu sistematsku, proračunanu i, pre svega, blagovremenu akciju, koja se je od nje mogla očekivati a da su zauzimanje pokrajinske i predusretljivost državne uprave pokazale svoj najveći napor, kao su prekulpe od Talijana oficirski dom u Šibeniku, sagraden od talijanske vojne vlasti za zabavu i razonodu svojih dokonih oficira za vreme prelazne okupacije Šibenika.

I tako ovaj spomenik talijanske okupacije predstavlja sve ono što su udružene sile naše diplomacije, naše unutrašnje uprave naše privatne zauzetosti i naše samoopravne sposobnosti znale da učine, kako bi parirale udarcu, koji je zadan ovoj zemlji gubitkom njezina glavnog grada. D.

Писмо из Београда.

Изборна акција, стање појединих странака и изгледи на успех.

У Београду, 3. јануара.

Предизборна акција свију странака још је тако рећи у припремној фази. Али се ипак свуда осећа мало јача изборна граница, све према томе да ли су странке више мање компактне или су још под утицајем своје унутрашње разрожности.

Према садашњем стању, Радикална Странка је најкомпактнија, и по својој унутрашњој конструкцији и по развијеној свести њених чланова о потреби пуног и свестраног јединства. Она ће, рекло би се, изаћи на изборе као један човек. До дефинитивне потврде изборних листа биће, вероватно, и у њој извесних локалних разлика, као што је било и раније, због разноликог тежња за добијање мандата; али то неће имати утицаја на једнодушност при самим изборима, па према томе ни при утврђивању кандидатских листа. Свуда се у њеним редовима јавља готовост, да се очува јединство, да се одржи дисциплина и да се сви без разлике докоре одлукама већине и највећег форума странки.

Што се тиче самог г. Стојана Протића постоји оправдано веровање да својим радом неће слабити положај странки, да не би, самим тим, послужило баш онима противу којих је и водио, онако интензивно и скоро немирљиво и не без разлога, борбу до истраге. То уверење влада и у редовима саме Радикалне Странке под вођством г. Пашића и у редовима присталица г. Протића.

О другим странкама не може се то исто казати што и о Радикалној Странци. Демократска Странка још је у стању и идеолошког и дисциплинског хаоса. О њој се тешко може рећи да представља какву такву целину. Због идеолошког разилажења још никако два демократска крила нису могла да се спораумеју у питању прогласа, а дисциплина је тако поремећена, да ће, како данас ствари стоје, бити у по неким окупацима по две и три демократске листе.

Земљорадничка Странка тако је поцепана, да нема говора о изборној сарадњи њених двеју група: Аврамовићеве и Јовановић-Пижданове. Према нашим информацијама, група

Аврамовићева свуда ће поставити засебне листе и водити непомирљиву борбу против Јовановић-Пижданове групе, у којој су, на жалост, и даламатински тако зваани земљорадници.

Од свију других група можемо споменути само још клерикалну, Хрватски Блок и социјалисте обе фракције. Клерикалци стоје пред опасношћу акције Шуштершићеве. Ова акција помешће г. Коршцу у многим чему рачуне. Хрватски Блок ступиће у изборе поцепан на Радићевце, Заједничаре и Франковце и самим тим његови изгледи биће ослабљени. Социјалисти изаће подвојено: комунисти под другим именом и социјалисти у ужем смислу речи, али први са много и много мање изгледа на какав стваран успех него на прошлим изборима.

Још ће вредело споменути муслимане. И они ће овог пута изаћи на изборе поцепани: Спахињу и Маглајићеву групу. Та поцепаност утицаће, свакојако, на резултат избора и због тога они неће бити у идућој Народној Скупштини представљени сразмерно резултату прошлих избора.

Сад би требало рећи који реч о изгледима обзором на расположење народних маса Радикална Странка и у томе стоји на првом месту и може се казати да се у овом предизборном времену она једина јача, што доказује да народ увиђа важност предстојећих избора и да, проценујући правилно ситуацију и вредност појединих странака, осећа своју дужност да приђе Радикалној Странци и омогући јој управу земље и у њеном, ђемалском, и у народном интересу.

Док тако ствар стоји с Радикалном Странком, дотле Демократска Странка губи на свима поацијима: и у Хрватској и у Словенској и у Банату и Бачкој и у Старој Србији и Македонији и у предатној Србији. Ништа боље не стоје ни земљорадници, клерикалци и друге групе.

Што вреди нарочито овде истаћи, то је факт да Радикалној Странци прилазе из других странака спонтано, из уверења, и да јој у знатном броју прилазе и Хрвати и Словенци,

уверени, свакојако, да се само путем Радикалне Странке могу консолидовати прилике у земљи и да је и будућност, као што је била и прошлост, на Радикалној Странци. И ако то уверење превлада у свима редовима нашег друштва, нарочито у редовима ширих народних маса, и сви они помогну Радикалну Странку, будућност, лепа и богата будућност наше велике отаџбине и свију њених делова биће потпуно обезбеђена. Н.

Задовољимо чежњама.

Мислим да се многим намеће питање, како ће се почети, да се наша села почму по мало духовно просвећивати. Истина, у данашњим прilikama, где сељаци не остаје времена чеми другим се бавити, већ једино храном себе и животињу, постаје намиса о просвећивању узалудна; не би било одаива. Прилике су такове, да и онај ко жели помоћи у том правцу, остаје без успеха. То ало искоришћени сељаци! Редају се але и неродне године, па тако с тим упоредо, редају се невоље и страдања. Сељак препуштен себи самом, не може опстати. Ипак би се могло помоћи, сиротињу и биједу донекле ублажити. Свакому је јасан тај малаз. Знам да не ће бити занемарен; али чему оклијевање? Без новчане и животне помоћи, нема илаза. То је скопчано. Чим да узме храну, кад нема новца? Сви знамо да је наш даламатински тежак радишан, али бадава, кад сунце попржи.

Једном, да кренемо на боље. Док су бивше разне туђинске власти гњечиле наш народ, а особито неуке, данас као своји требамо мући на руку. Зашто да буду градови тако далеко од села? Зашто да култура остаје изолована по градовима? Зашто се не би по мало почела ширити по већем опсеру, неуку расвијетлити истину; барем у толико, да смо своји, своју славу прошлост, да би једном постао тријеаза, да су ове тековине наша пожртвовања, нашега рођења рода. Градови, на вама је тај задатак, а сеоски напредни синови треба да вам иду уз бок. Заједничким радом, заједничком напретку! Чему партијска мржња, та несретна наша мана? Па јасно нам је да смо своји, па треба својски да корисно дјелујемо. Зашто нема таквих удружења по градовима, која би сијала свјетлост истине међу неуке, културу, која би највише одговарала нашем сељаци Сваки би град, варошца, могли да подмире, дјеловањем својих културних синова, најпотребније духовне потребе, својих котара, опћина. Бар да се недељом залази, ако други дани не допуштају. Знам да су ти силе потешкоће, једно у погледу већ наведеном, а друго и у финансијским средствима, али једном ће се раабистрити. Само да се почне. С.

Како се корисно може у црквама проповједати.

Из божићне посланице дalm. православног епископа, г. Danila, vadimo ove lijepe i poučne riječi:

„А нама Србима, mila pastvo moja, naročito su bližnji i naša katolička braća Hrvati i Slovenci, sa kojima smo danas sjedinjeni u jednu svoju narodnu državu, u kojoj pod slavnom našom narodnom dinastijom i proslavljenim svojim plemenitim i viteškim vladarem Njegovim Veličanstvom Kraljem Aleksandrom uživamo svi troje ravnopravno sva građanska prava i slobode, a i dijelimo zajednički i dobro i zlo.

Svi troje iznikli smo iz jednogva korena, iz jednoga stabla slovenskoga te smo svi troje i po svome porijeklu i po slavenskoj duši i po krvi i po jeziku i ostalim našim narodnim osobinama prava i rođena slavenska braća. Ni raz-

lika u vjerama našim ne može promijeniti niti uništiti ovoga prirodnoga srodstva niti ugušiti glasa bratske slavenske krvi, jer u vjere naše jesu vjere Hristove i izmiegju svihjeh Hrišćanskih vjera jedna drugoj najbliže. Objie izviru iz jednog Božanskog izvora, iz jednog Gospoda našeg Isusa Hrista i Njegovove sv. nauke, koja i pravoslavne i katolike uči i zapovjeda nam, da ljubav megiu sobom imamo i da u bratskoj ljubavi i slozi megiu sobom živimo. Ljubav sve može, ona je milokrvna, ne zavidi, ne veliča se, ne nadima se, ne čini što ne valja, ne traži svoje, ne srđi se, ne misli o zlu, ne raduje se nepravdi a raduje se istini, sve snosi, sve vjeruje, svemu se nada i sve trpi (I Korinć. XIII. 4-7.). Ako nas takova ljubav bude u našem zajedničkom životu rukovodila, zagrijavala i držala u bratskom zagrljaju, izvršićemo najveću i najglavniju zapovijest našeg Gospoda Isusa Hrista i posjedoićemo svoju pravu vjeru u Njega, pa koji brat bude usrdnije i više takove ljubavi prema bratu svome ukizavao, biće i njegova vjera, jača, bolja i Bogu ugodnija.

Ljubav i slogu bratsku zahtijeva od nas i naša zajednička otadžbina, naša narodna sloboda i budućnost, jer samo u bratskoj slozi i ljubavi bićemo i snažni i slobodni ne samo da odbranim, sačuvamo i uredimo naša najdragocjenija blaga narodna, slobodu i domovinu, nego i da ih za budućnost osiguramo, unapredimo i steknemo sebi i otečestvu svome dostojno mjesto i ugled megiu drugim prosvijećenim narodima.

Za tu slogu i ljubav i narod je naš davno već podigao svoj snažni glas u riječima: Brat je mio, koje vjere bio, a ko neće brata za brata, taj će tugjina za gospodara, pa koji se brat oglašuje kako prema zapovijesti Gospoda našeg i Učitelja mira i ljubavi i prema zahtjevu domovine naše i glasu naroda svoga, te neće ljubavi s braćom svojom, taj ne ljubi Hrista i neprijatelj je domovine i naroda svoga.

ovom pozivu do 15. januara 1923 biće kažnjen trostrukim iznosom takse pored naplate redovne takse — Kotarsko Poglavarstvo, Policijski Odsjek Šibenik.

Prodaje se jedan moderni tinal i spavaća soba, sastojuci se od dvije veltirine, jednog stola i šest stolica, dvije postelje, dva ormara i psihe. Upitati u upravi lista.

Željeznički saobraćaj u Dalmaciji.

Uprava je saobraćaja u Splitu i o njoj se ne može ni jedna riječ pohvalna kazati. Na čelu joj je g. Nerić, inženjer, koji može biti i dobar inženjer, kao što je nesumnjivo dobar čovjek. Ali on, za tu službu, nema pravog razumjevanja, a što je najkobilnije, nema ni približno onu mjeru energije, koja se zato traži.

Tužno uništenje ložione u Splitu od požara dovoljno bi bilo, da opravda ocjenu, još težu od ove. Ma koji da su bili uzroci požara, nemar onih, kojima je bilo povjerenje, da čuvaju državno dobro, dragocjeno po sebi, još dragocjenije radi oskudice, dao je najjači prilog za ogromnu štetu, koja je pogodila saobraćaj. Jer je šteta mogla biti manja, da su na vrijeme bile upotrebljene štrcaljke. Kad se povede isleženije moraće se ustanoviti, da se nikad, i ako je to propisano, nisu pravile vježbe, ni davale pouke za gašenje požara.

Bezbroj pojava, koje nisu sitnog značaja, pokazuje do očiglednosti nesređenost i slabost uprave. Na jednoj maloj pruzi od Knina do Splita i Šibenika trune dosta velik broj vagona, koji se mogu opraviti bez velikog troška, ili bar sa troškom, koji bi se isplatio, kad bi se pravilno shvatilo, koliku štetu donosi oskudica vagona i koliko se za njima uzdiše. Ima ih, koji leže godina mi i s kojih su ruke nerazumnih težaka

digle što su mogle dignuti. I ta će sudbina stignuti i ostale. Jer, i ako danas, na upravi u Splitu, ima više inženjera no ranije i ima toliko činovnika koliko i ranije, nikad se ne može vidjeti, da njeko kontrolise službu na pruzi i da ispituje njene potrebe. Tako je notorno, da nema dovoljno ni prostog alata za radnike na pruzi i da se dogodi i to, da radnici izigju na rad, gorluci. Takogjer je notorno, da personal stanice u Šibeniku nije dobio odijela. Za ovo nema opravdanja, jer su odijelo dobili namještenici u Splitu, pa su ga dobili i namještenici ložione u Šibeniku, koji su zavedeni u spisku namještenika Splita.

Pošto za sada nema izgleda, da će se, na pruzi Knin-Šibenik-Split, uspostaviti normalni saobraćaj sn vozovima, dvaputa dnevno, mora se jednom izmijeniti sadanji raspored, koji nije pametan i nije koristan. Vozovi moraju kretati iz Knina, jer to zahtijevaju potrebe naroda, a ne iz Splita, jer to malo kome treba, a prestiž Splita ne mora u tom odlučivati. Iz Šibenika se može dnevno u Split putovati i laglom, a tako i obratno. Iz Splita ima malo putnika u Knin, i to samo pred pazame dane, a njima posao ne dozvoljava, da odu i dogju u jedan dan. Sadanji je dakle raspored uređen ili iz prkosa uprave, ili za njenu udobnost.

Propast arsenala u Splitu postavlja na dnevni red pitanje o njegovom prenosu iz Splita u Knin. Split je tačka, gdje svršava pruga, a Knin je sada i biće u budućnosti željezničko čvorište. Split je izložen napadajima, a Knin je zaštićeno mjesto u unutrašnjosti. Knin je u blizini rudokopa i šuma. Ima dakle uslove, koje Split nema. Prenosom bi se moglo odmah započeti, jer bi u Kninu, koje u tvrgjavu ima dovoljno zgrada, lakše bilo riješiti pitanje stanova, no igdje drugo.

Brzovjavne i telefonske vijesti

(Posebni izvještaji „Dalmatinskog Radikala“).

Градске вијести.

Rogjendan Nj. V. Kraljice Marije. Danas se slavi, za prvi put, rojendan Kraljice. Sinoć su topovi sa ratnih lagja oglasili svijetli dan. Općina je izdala lijep proglas na građanstvo, koje je okitilo svoje domove i radnje. U crkvama su otsluzena svečana blagodarjenja, učešćem stanovničke vlasti, vojske i naroda. Večeras akademski omladina prireguje zabavu. U svemu se osjeća narodna ljubav za mladu Kraljicu.

Lična vijest. Pozvan u Beograd od ministara Ninčića i Vujšića, u nedjelju je bio na prolasku Dr. Metličić, pokrajinski namjesnik.

Čitulja. Umrla je i danas je, uz veliko učešće građanstva, bila sahranjena gdja. Matilda Šupuk, udova pk. Marka Šupuka, a majka uglednih građana, gospode Klauđija, Miloša, Lava i Ljube. Vječna joj uspomena, a ožalošćenim sinovima naše saučeešće!

U mjesnoj bolnici, u mladim godinama, umro je Dr. Vice Šurija, advok. pripravnik, koji je jednako kao i njegov stric, pok. kanonik Šurija, bio po osjećajima talijanac.

„Soko“ u Šibeniku izabrao je novu upravu, potvrdivši g. apot. Lj. Montanu u časti starosti.

Prijava suhozemnih vozila. Na temelju privremenog zakona o taksama pozivlju se svi vlasnici automobila, fijakera kočija, kola na felderima, motornih bicikla koturača, kola i ručnih kolica, da najdalje do 15. januara ove godine naznačivši dosadašnji red. broj pismeno posebice svaki objekt prijave kod ovog policijskog odsjeka. Prijava za svnki automobil, fijaker-kočiju i kola na felderima treba da bude snabdevena sa taksom markom od 200 Dinara, a prijava za motorne bicikle, koturače kola i ručna kolica sa taksom markom od 13 dinara, Tko se ne odazove

Situacija u Beogradu.

BEograd, 9. Parlamentarni politički život danas je posve zamro. Radio je samo sekretar Radikalnog kluba šaljeći upute sreskim odborima.

Državni Odbor.

BEograd, 9. Sutra sastaje se državni odbor da nastavi raspravu o primjeni izbornog zakona. Drž. Odbor oko toga ima pune ruke posla, a naročito što se tiče administrativnog aparata u zemlji, pa su potrebna detaljna tumačenja, da se razašalju okružnim i sreskim vlastima.

Telegram Poincareua Ninčiću.

BEograd, 9. Ministar vanj. posala Dr. Momčilo Ninčić primio je od Poincareua telegram u kome Poincareu iznosi činjenice, koje proizlaze sa konferencije iz Pariza i koji se drži u tajnosti. Poznato je samo, da Francuska ovog puta ne traži da se naša diplomacija opredijeli na francusko i englesko stanovište u pitanju reparacija. Dalje se u telegramu spominju mjere, koje Francuska namjerava poduzeti; kao i u kojem momentu i u kojem opsegu. Isti telegram poslan je u Prag, Bukarešt i Varšavu. Ministar Ninčić na jednoj od narodnih sjednica min. saveta stavio je ovo pitanje na rešenje.

Zaoštrena situacija u Europi.

BEograd, 9. Iz jučerašnjeg razgovora dobro upućenih političara saznajemo, da se uslijed vanjskih političkih dogagaja za nas i saveznike kao i za svu Europu situacija dosta zaoštřila a i pogoršala, te da se očekuju крупni dogagaji. Bonar Law i Poincareu sporazumili su se u svim točkama, po čemu svjedoči njihov posljednji

pakt. Engleska je dobila slobodne ruke u Dardanelima, a Francuskoj je opet dano pravo slobodnog, samostalnog postupanja prema Njemačkoj. Sada se očekuju крупni dogagaji. Francuzi zaposjedaju rusko područje, što će u najmanje uticati na Njemačku i njene prijatelje, kao i na Sovjetsku Rusiju. Misli se da postoji ugovor između Sovjetske Rusije, Njemačke i njezinih prijatelja, pa bi sve ovo moglo biti vrlo fatalno po mir Europe. Englezi, koji teže za gospodstvo nad Dardanelima, suprostavljaju se Rusiji i kemalističkoj Turskoj. I tako dolaze u sukob dvije jake države na istoku. Ovaj sukob mogao bi se lako pretvoriti u otvorenu borbu čak i oružjem Englezi na svoju ruku s jedne strane pomažu sile na Balkanu, koje slijede njem. politiku, dok s druge strane hoće mijesusbno da zavade balkanske narode, megiu kojima mi i Bugari jednamo glavnu ulogu. Postoje dva fronta: jedan sačinjavaju Saveznici, a drugi centralne sile i sovji. Rusija. Kemaliste su ogorčeni, Ruši sute i nešto spremaju. Nijemci samo protestiraju, a Francuzi ponukavaju i vele, da je već odavno trebalo praviti već pritisak na Njemačku, da se nebi opet ojačala i postala opasna za svoje susjede. Interesantno je držanje Italije. Ona se ne espnira, jer dobro stoji s Njemačkom i Turskom, pa lako moguće, da se ona nalazi s one strane na drugom frontu. Od velikog je interesa njeno držanje, pa se očekuju njene odluke. Englezi se naravski raduju, jer će pobjediti i zagospodovati s Dardanelima.

Radikali! Spremajte se za izbore.

BERSON

**GUMENE PETE I
GUMENE POTPLATE**

jeftinija i trajnija su nego od kože!
Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

Zlatarska Radiona Vjekoslav Grünbaum
Gospodski trg 13 - Šibenik

prima sve radnje zlatarske struke, izrađuje svaku vrst vjenčanih prstena (tonda), popravlja srebrene torbice, čisti i popravlja srebrene service brzo i solidno.

ДРОГЕРИЈА М. ПЕЦЕЉ И ДРУГ
— ШИБЕНИК —

Складниште дрога, хемикалија медициналних и техничких, тоалетних и хигијенских артикла, боја уљних и у праху, анилине и све потребителне аз мастионе, кистова и четкарске робе.

Главно складниште минералних вода. 11

БУРО ВОЈВОДИЋ - Книн
ТРГОВИНА ЗЕМАЉСКИХ ПРОИЗВОДА
НА ВЕЛИКО И МАЛО

Бројовни: ВОЈВОДИЋ - Книн.
8 Телефон број 3.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.
Изишло је друго издање

OSVETA I POBJEDA

Narodne pjesme o vojevanju srpskim 1914—1918 god. spjevao: Danilo Petranović.

Sadržaj je pjesme: Švapski zulum. — Pogibija Srbije. — Zavjet saveznika. — Poruka Pašićeva. — Osveta—Pobjeda. — Slava.

Cijeli je spjev sadržinom vrlo zanimljiv, protkan toplim osjećajima, gdje su za prvi put u našim krajevima ispjevana junačka djela srpske vojske i njenog glavnog zapovjednika, današnjeg Kralja Aleksandra. Prikazan je i opjevan proboj na solunskom frontu i krvavi bojevi koji su se tada vodili.

CIJENA 3 DINARA.

Nabavlja se kod nakladnika: Ante Škarice ili kod spisatelja Danila Petranovića, obojica u Kninu. — Knjižari i oni koji naruče za prodaju dobivaju znatan popust. 5—30

Помажите „Просвјету“!

Чок и Манојловић
фабрика црквених воштаних свећа
Шибеник (Далмација).

Иарађује црквене воштане свеће сваке величине. — Специјална иарада свећа са натписима:

„Ко Крсно Име слани оном и помаже!“ и „Мир Божи, Христос се роди!“

ТЕХНИЧКИ УРЕД OSKAR KRAUS
TRST - Via S. Nicolò 4/II.

Opskrbljuje kroz najkraće vrijeme sa motorima na naftu i benzin, motorima DIESEL, električnim motorima i dinamima, motorima za brodove i jedrenjače, kompletni namještaj za tvornice tjestenine, mline, sprave za tiještenje maslina, za mehaničke i drvodjelske radione i sve ostale vrste mašinerija s tehničkim namještajem.

Cijene u dinarima. - Informacije i proračuni besplatno.

Алекса Баљковић - Скрадин - ЋЕВРСКЕ
ПОДРУЖНИЦА
ВЕЛИКОПРОДАЈА СОЛИ

Трговина сваковрсном робом у јестиву, грађевним предметима, кожама, рукотворинама, житији, гвожђарији, стаклу, порцулану, ситнарији. — Папирица. — Све на мало и велико.

Позор путници! Гостиона у Ћеврскома са врућим и хладним јелом као и свака згода са великим обором. — Шталама за коње, карове, кочије, ауте. — Крвети за путнике. — У свако доба отворено са браом послугом у најнижу цијену. — Препоручујем се п. н. путницима и пријатељима за што бољи посјет. 17

НОВА ШТАМПАРИЈА - ШИБЕНИК

Штампарија је снабђевена свим модерним ћирилским и латинским писменима, те врсним стројевима на електрични погон. — Прима на израду све звапичне, трговачке и парохијалне тисканице, те остале радње спадајуће у графичку струку. — Складниште свих тисканица за српске православне цркве и парохијска звања.

РАДЊЕ СЕ ИЗВРШУЈУ БРЗО И ТОЧНО.

СРПСКА БАНКА Д. Д. У ЗАГРЕБУ

Основана године 1895. **ФИЛИЈАЛА У ШИБЕНИКУ (ОБАЛА).** Бројовни: СРБАНКА.

Деоничка главница К 162,000.000. Резерве преко К 55,000.000. Улошци преко К 500,000.000.

ФИЛИЈАЛЕ: ДУБРОВНИК, КНИН, НОВИ САД, (Централни Кредитни Завод, као филијала Српске Банке), СМБОР, СПЛИТ, СУБОТИЦА, МИТРОВИЦА.

АГЕНТУРА дубровачке филијале у ГРУЖУ.

АФИЛИЈАЦИЈЕ: БЕОГРАД Подунавско трговачко и акцијонерско друштво, БОС. ШАМАЦ: СРПСКА БАНКА.

РОБНИ ОДИО: свих врста брашна, колонијала, француских боја прве врсте итд. Складниште у властитој кући. Цијеници на захтјев бадава.

Најповољније укамађује улоге на уложне књижице и на текући рачун, те обавља све банковне и берзанске послове најукулантије. — Са свима је већим мјестима Еуропе у директној пословној вези, а тако исто и са Сјеверном и Јужном Америком.